

איבר-המין שכל הזולת

אורי אבנרי

יומנו אישי

„הירידה בחוף יפו, בסירות הערבים הסוחבים ומטלטלין וזורקים אנשים וחפצים בקוליקולות, בשפה זרה ומורה ובתנועות ידיים מיורחות — לא היתה מן הדברים הקלים והנעימים ביותר. אכן, הפגישה הראשונה עם ארמת-הארץ לא היתה פיוסית כלל...“
כרגע נשאר זה להווי הערבי עד יום מותו. היו לו פחדים שתומים ורתיעה מפני האוכלוסיה הערבית של הארץ. יתכן שבאו לו מן החוויה ההיא, שמצאה כליכך חן בעיניי.

להתבשל במיץ

בבוקרו של יום-חמישי צרתי מונית. ראיתי בשימחה שיש בה מוגן-אוויר. אבל המיתקן לא הופעל.
„לא כדאי להפעיל“ שאלתי בנימוס.
עוזי גבריאל (הוא או נהג שכיר שלו, מס' רישוי 5919) אמר שלא כדאי.
„לא חם לך?“ שאלתי.
„לא חם“. אמר. הוא לבש מיכסיים קצרים, והאוויר החם שחדר בעד החלונות הפתוחים לא הפריע לו, כנראה.
בכל פעם שהמונית עצרה כפקק או לפני רמזור, חרכה אותי השמש. (כשאני נוסע במכונית, השמש היא תמיד בצד שלי. לא יכול להסכים תופעת-טבע זו.)
מיוזג-אוויר לא נעים יותר? ניסיתי שוב.
„לא“, השיב. „זה לא כמו בבת“. באוטו האוויר הקר ממש מכה אותך. בבית זה בסדר. אבל פה המיוזג קרוב לגוף, ומכה עליך.“
תחת להפעיל את המזגן, סיפר לי בפרוטרוט איך משפיע האדוויר הקר על גופו. כואב לו בצוואר, מתכווץ לו בחזה, ועוד שורה ארוכה של סימפטומים מעניינים, שלא נחרתו בו-יכרוני.
בסוף המסע הייתי שטוף-זיעה, ושמתתי להיחלץ מן התיבה הבוררת. בחוץ היה נעים יותר.
כל זה די הרגז אותי. כי במשך שנים לחמתי בכנסת מילחמת-יחיד כדי לשכנע כמה שריתת-הבורה ספקניים שיש לחייב את בעלי התחבורה הציבורית להתקין מזגנים באוטובוסים ובמוניות. תבעתי (לשווא) לשחרר אבירים אלה מכל מיסוי, הן לרווחת הנוסעים והנהגים, הן למען הבטיחות בכבישים וברחובות.
ואחרי שמאבק זה הצליח במידה רבה, בא לך נהג הרואה במר וזגיה-אוויר מכשיר זדוני ומנחל לך להתבשל במיץ שלך.

פינת הלשון

כמעט מדי יום ביומו אני קורא באחרונה בעיתון על פלוני בן 14.5, ואלמוני בן 18.5. ואני תמה.
ברוך כלל, הסיפורה שאחרי הנקודה מסמנת שבר עשרוני. האינפלציה גדלה ב-15.5%. כלומר: 15 אחוזים וחמש עשריות האחוז. במילים פשוטות: 15 אחוזים וחצי האחוז.
אני שוקל ברגע זה 67.5 קילוגרמים. כלומר 67 קילוגרמים וחמש עשריות הקילוגרם. 67 קילו וחצי.
אך מי שרוצה לכתוב שהשעה היתה שש וחצי בבוקר, אינו יכול לכתוב 6.5. הוא חייב לכתוב 6.30, כי השעה אינה מתחלקת לעשיריות, אלא ל-60 דקות.
כנ"ל השנה. השנה מורכבת מ-12 חודשים (אם אינה שנה עב"רית מעוברת). לעשירית השנה אין כל משמעות. היא מהווה 36 ימים וחצי. כשם שעשירית היממה היא שעתיים 24 דקות.
מי שרוצה לכתוב שהקטין הוא בן 14 וחצי, צריך לכתוב כך. 14 וחצי. או 14 שנים ושישה חודשים.
כשאני קורא שהצעירה היא בת 18.5, נדמה לי שהיא בת 18 שנים וחמישה חודשים — ולא זאת היתה כוונתו של הכתב-הבור (כתבו?) שכתב את הדברים. הוא מתכוון לומר שהיא בת 18.6 — 18 שנים ושישה חודשים.

שב"ס שלום

בקשר למהומה בשרות בתי-הסוהר: פעם הלכתי לבקר אסיר בכלא מעשיהו. מפקדה-הכלא ראו, תורג'מן, המזין אותי ללישכתו, ושוחחנו קצת. התלוננתי על המצב בבתי-הסוהר, ובעיקר על רמת הסוהרים.
תשובתו נחרתה בו-יכרוני: „תראה“, אמר, „אבא אכן לא יבוא לעבוד כאן“.

רגשי-נחיתות כאלה קשורים לעיתים קרובות (ואולי כמעט תמיד) בתחושת-נחיתות מינית. גברים, שמכרסמים בהם פחדים שתומים, שמא אינם די טובים במיטה, שמא איברי-המין שלהם אינם די מרשימים (פחד ילדותי, הקיים אצל גברים רבים), מוצאים להם פיצוי בגזענות. הסיסמה התקופתית — כמו הרובה, האלה ותותח-הטנק — הופכת תחליף או הארכה לאיבר-מין.
עכשיו זה בא אלינו. ברגע הראשון זה מדהים, אך מחשבה שניה מלמדת שזה מוכרח היה לבוא.
אתמול השתגעו נשים גרמניות כלונדיות אחרי היהודנים, עכשיו משתגעות נשים יהודיות כשרות אחרי ערבים. ככה זה בחיים.

ויפקוד הרעש את הארץ

שום דבר לא יעזור. האופציה הירדנית לא תמות בליכוד של שימרון פרס.
חלום-בלחות: מחר יפקוד רעש נורא את איזור השבר הסורי-אפריקאי, המועד לפורענות. הקרום של כדור-הארץ יתמוטט מן הירדן מיוזחה, וכל ממלכת-הירדן תשקע כלא-היתה. מי יסוף יציפו את כל השטח שבין סוריה, סעודיה ועיראק.
האם זה ישכנע את שימרון פרס שהאופציה הירדנית נעלמה סופית?

בוודאי שלא: לא איש כשימרון פרס ייכנע לעובדות: אני ממש רואה בעיני-רווחי את הראיון עם ממלא-מקום-ראש-הממשלה (גם אז) למחרת האירוע הטראגי.
„תראה, יורם“, יגיד שימרון פרס, וינעץ מבט חודר במראיו, „זה לא סודי-פסק. נכון שהאופציה הזאת אינה אקטואלית ברגע זה. אבל מה שנעלם יכול להופיע מחר שוב. זאת לא רעידת-האדמה האחרונה. תהיה עוד רעידת-אדמה, וירדן תופיע שוב על המפה. אולי תהיה אפילו יותר גדולה.“
„העיקר הוא שלא להיחפז“, יוסיף מר פרס בכבוד-ראש. „לא נלך שולל אחרי פיתרונות חולפים, שאין בהם ממש. יש לנו זמן. שום דבר לא בוער. אנחנו יכולים לחכות. נכון שיהודה ושומרון לא שקטו, ושנשארו שם פלסטינים. או מה? קורם לא היו? בגלל איזשהו רעש צריכה מיפלגה אחראית לשנות את הקו שלה?“

ערבי גדול בסירה

פישפשי בספר של תצלומים פלסטיניים ישנים, ונתקלתי בתצלום שגרם לי לעצור ולהביט שנית. הוא עורר בי זיכרונות. התצלום הוא משנת 1920, והוא מראה את הנציב העליון הב"ריטי הראשון, הלורד הרבט סמואל (הנציב הראשון ליהודה) מגיע בסירה לגמלי-יפו. הנציב יושב בחרטום הסירה, כשהוא לבוש במדים לבנים ואבנט אלכסוני, וחובש כובע-סרופי לבן. על המזח ממתין לו קצין בריטי. ויורדי-הסירה הפלסטיניים, חבושים בתרבושים, עומדים לכבודו. הם לובשים חולצות המסומנות באותיות PORTS OETA (נמלים) — שטח אויב כבוש.
זה עורר בי זיכרונות, כי גם אני הגעתי בסירה כזאת לגמלי-יפו. גם אחרי בניית נמל-חיפה, הגיעו עולים רבים לגמל יפו-רוקא. האוניות לא יכלו להגיע אל החוף. הם פרקו את האנשים והסחורות בלב ים, וסירות ערביות גדולות הובילו את הבאים אל החוף.
אני זוכר היטב את היום. זה עתה מלאו לי 10, והעלייה לארץ היתה הרפתקה גדולה. התכונתי לה במשך חודשים, שבהם קראתי כל ספר על ארץ-ישראל שיכולתי לשים עליו יד. רומאנים, שירה, סיפורי-הרפתקת.

הכל נראה לי נהדר. הסירה והערבים הגדולים והחסונים, שקיבלו את בנינו. התירה אל החוף, בים די סוער (זה היה בחודש נובמבר), בין סלעים אימתניים. העיר יפו, שבה עברנו בכירכרה רתומה לסוסים (איוה כיף) על פני חנויות מזורות, שלא היו להן חלונות-דאווה כמו לחנויות בגרמניה, ושנרפו מהם ריחות חריפים ומעניינים. ואחר-כך תל-אביב, התפוזים בקיוסק (14 בגרוש, ואומי רים לי שרימו אותנו) ותחנת אנד בהתחלת שדרות-דוטשילר. אך מכל החוויות, השיט בסירה למזח של נמל יפו היה המסעיר ביותר. רחל אשתי מספרת על חוויה דומה. היא היתה בת שנה, ושמעה את הדברים מפני אמה. זו סיפורה שכאשר ירדו בכבש האוניה, מול יפו, ראתה למטה סירה וסוור ערבי ענקי שרמו לה בנורעות פרושות להטיל את התינוקת לידי. אמה פחדה. לבסוף, בלית ברירה, מסרה את התינוקת לערבי הגדול והשחור, שחידך מאוזן עד אוזן. התינוקת היתה מאושרת, וקדה בנורעות האיש ושרה. לא כן הרגיש רודי כרגעיוני (או גריז), כשבא לאותו המקום ב-1906. וכך סיפורה מפיו ברכה חכם, הביוגרפית הראשונה שלו:

הנציב העליון מגיע ליפו (1920)

בזמן האחרון עוסקת רחל אשתי באיסוף חומר על חייהם של העובדים מהשטחים הכבושים בישראל, בעיקר מווית-ראייה של צלמת. זוהי אחת התוצאות של הכיבוש.
מכיוון שהמעסיק אותה היא מרבה לשוחח על כך, וכך דיברה על כך גם עם אחד מן הפעילים המרכזיים בחיי-הספרות בארץ. כשסיפורה לו רחל על תנאי-המחייה המבישים של עובדים אלה, העובדים עבודה מפרכת, בשכר מינימלי ובלא זכויות כלשהן, כישל איש-הספרות את דבריה בתנועה של זילזול.
„את לא מכירה אותם“, אמר. „אצלנו בשכונה יש הרבה מהם. הם לא חיים מהעבודה שלהם. הם כולם ג'יגולוס.“
רחל חשבה שלא היטיבה לשמוע. ושאלה למה הכוונה.
„ג'יגולוס? אמר איש-הספרות. הנה, בשכונה שלי, עובדים הרבה גננים. אבל את חושבת ביותר של הגזענות הקלאסית. גזענות דופקים את הנשים בשכונה תמורת כסף. מזה הם חיים!“
„אולי אתה מתכוונת לאיוה מיקרה שקרה? לאיוה רומאן? תמהה רחל.“

„לאיוה רומאן? דופקים? דופקים!“
„ואתה מכיר אשה ששוכבת עם פועל מהשטחים?“
„אני אישית לא, אבל הערבים סיפרו לי. אני יודע.“
זוהי הפעם הראשונה שאני נתקל במהדורה הישראלית של אחד מסימנייה-היכר המובהקים ביותר של הגזענות הקלאסית. גזענות ופחדים מיניים ירדו לעולם כרוכים זה בזה.
ג'יגולו הוא זונה-ממין-זכר. (המילה היא צרפתית, והיא הצורה הזכרית של „ג'יגול“, אשה של אוליס-דיקוריס. ג'יגולו הוא, בעצם, רקרדזכר להשכרה.)
אין לי היכרות אינטימית עם נשות אותה שכונה, אבל אני מניח שאין הן שונות משאר הנשים בארץ. אני מפקפק בטענה שרוקא בשכונה זו נרקמו יחסים בין הגברות והגננים בנוסח דקאמרן.

אם כן, איך נולדה אגדה כזאת?
פשוט מאוד: בכל מקום שבו מרימה הגזענות את ראשה, מר פיעה גם האגדה המייחסת לבן הגזע השנוא משיכה מינית שטנית ויכולת מינית חריגה.
כל מי שזוכר את ארצות-הברית בימי הגזענות המשתוללת

קארין-טורה אנטי-שמית בריטית (1790)

נוכר בסיפורים על הכושים בעלי איבר-המין הענקי, שכל אשה לבנה משתוקקת להכניסם למיטה שלה. לכושים יוחסה גם תאוה מינית שאינה יודעת גבול, כייחוד לגבי נשים לבנות. על רקע זה נולדו מרבית מעשייה-ליניץ' המחרידים, שהכתימו את ההיסטוריה של ארצות-הברית.

התופעה כלטה עוד יותר אצל הנאצים. דמותו של היהודון החמדני, המפתה את הנערה הבלונדית התמימה, הופיעה בנאומים רבים של אדולף היטלר עצמו. העיתון דר שטיירמר („המסתער“), שהפך לשם-דבר בשפות רבות, הצטיין בעיקר בנושא זה. היו בו סיפורים וציורים בלא-ספור על יהודים שפיתו/אנסו/קנו נערות גרמניות. היה נראה כאילו שום אשה שגרמניה אינה יכולה לעמוד בפני פיתויי היהודונים. ומכאן הרמז שבן הגזע השמי הכזוי מצטיין בתכונותיו המיניות, כך שגרמני הגון וכשר אינו יכול להתחרות בו.

אגב, לעולם אין נתקלים בתמונה ההפוכה: שצעירה שחורה מפתה גבר לבן, שצעירה יהודיה מפתה גבר גרמני. לא נשמע גם על צעירות ערביות המכניסות למיטה גברים יהודיים.
מה מקור האגדה?

אין ספק כי שתי התופעות — הגזענות והאגדות המיניות — מבטאות רגשי-נחיתות עמוקים. מי שנוטש בעצמו, בערכו וביכולתו, אינו הופך גזען. הגזענות היא פיצוי למי שחש בנחיתותו. כמעט הייתי אומר: הגזען הוא מטיבועו אדם נחות.
התהליך התת-הכרתי הוא, בערך, כך: אני לא שווה כלום, אבל אני שייך לגזע-הכרתי (או עמי-סגולה ו/או עם נבחר ו/או גזע לבן), ולכן אני שווה יותר מכל האחרים.